

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in ...

Licejska knjižnica

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta ... tri leta
45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se ... Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 18. avgusta 1923.

STEV. 96.

Vodilne misli o vpeljavi računanja v zlatu.

Nemški državni tajnik profesor dr. Hirsch je podal nekaj vodilnih misli, kako si predstavlja računanje v zlatu in v koliko je to računanje že izvedeno.

Kolebanje valute je škodljivo na zunanji in na znotraj, pravi dr. Hirsch. Trpi ves narod, nekaterim slojem se vzame vse, večkrat v dobro drugih. Da se težko gospodarsko in socialno oškodovanje omeji, oziroma ne ponovi, je nujno potrebno, da izvedemo splošno vpeljavo trajne računске enote.

Računanje v zlatu je na Nemškem deloma že vpeljano, a brez sistema. Mora se posplošiti. Vpeljano je v veliki izmeri na blagovnem trgu. Neposredno računajo v zlatu pri uvozu in pri veliki večini izvoza, tako tudi pri večini domačega blaga; vrši se to neposredno z računanjem v tujih devizah, posredno pa po indeksu. Nekaj vrst blaga ima mešano računanje: zlatu, papirna marka in indeks. Na denarnem in kreditnem trgu se je začelo računanje v zlatu tudi že uveljavljati. Če napravi kdo kak dolg, ga računajo že splošno kot dolg v zlatu ali pa kot dolg na realnem dohodku, kar je isto. Značaj zadolženja v zlatu je izražen v zlatem obrestovanju. Temu obrestovanju se približuje tudi prosti denarni trg. Začetni razvoj se nadaljuje v zlatih kontih bank, hranilnic in posojilnic. Pri bilanciranju in kalkulaciji sicer še ne splošno; opazuje se pa že, četudi po raznih sistemih. Začele so se izplačevati tudi že zlate dividende. Odplačila v zlatu so že skoraj splošno vpostavljeni v kalkulaciji, tudi pri uradnih določbah cen. Na delavnem trgu plače v zlatu še niso vpeljane; le redkokdaj slišimo o tem. Državne finance računajo v zlatu praktično le pri carini in par drugih rečeh. Načelno obstoja za davke še račun v papirju.

Zmeda vsega mogočega računanja povzroči najtežjo gospodarsko škodo. Papirna kalkulacija blagovnih cen je imela začetkom ob padajoči valuti za posledico dalekosežno zapravljjanje blaga s prodajo v tujino. Papirno obrestovanje je bilo praktično le negativno obrestovanje, varčevalci so začeli štrajkati, vršili so se veliki nakupi, in tako nastala navidezna konjunktura je tudi

na zunanji politično zelo škodovala. Nastalo je pomanjkanje kredita, časno tudi omejitev produkcije, celo v poljedelstvu. Papirne plače ob zlatih cenah imajo še danes za posledico prevelike vmesne dobičke pri produkciji in trgovini. In kaj sledi? Gospodarsko popolnoma neracionalno razširjanje vmesne trgovine, ki je le deloma opravičena; seboj vlečemo vse polno neracionalnih obratov, ki bi bili pri resnični svetovnotržni konkurenci v ceni in stroških že davno izginili; kvaliteta blaga je vsak dan slabša in jasno je, da to v inozemstvu zelo škoduje. Nekateri produkcijske panoge so se vse preveč razvile, zanje v normalnih tržnih razmerah bržkone ne bo dosti odjemalcev.

Plače v papirju pri vsakem poslabšanju valute življenje delavskih množic takoj avtomatično podražijo in nastane neko obubožanje, ki je torej posledica neracionalne gospodarske organizacije. Nakupna moč ljudstva je manjša in s tem tudi življenjska in delavna zmožnost; to je pa hujši poraz, kakor ga ima vojška s svojimi navadnimi posledicami.

Kako vpeljati splošno računanje v zlatu? Mirovna pogodba je po zakonu zlatu marko v Nemčiji že vpeljala v razmerju 1:4.2 z ameriškim dolarjem. Blagovni trg si je za podlago računanja izbral v prvi vrsti dolar; za blago, vpeljano čez Holandijo, holandski goldinar, sicer pa tudi angleški funt in švicarski frank. Ni dobro, če bi vpeljavali še novo računanje. Dana računska enota za Nemčijo je prava zlatna marka, ki si jo najbolje lahko izračunimo kot četrtino dolarja plus dvajsetino funta, deljeno z dvema. Plačilno sredstvo bi ostala papirna marka toliko časa, dokler ne pridejo v promet pravi zlati in srebrni novci in križi zlati papirji. Ne zadostuje samo, če imamo zlate cene, zlatu obrestovanje in zlate bilance; tudi davki se morajo plačevati v zlatu in delavci istotako.

V deviznih naredbah je treba povedati, da se tudi v mali trgovini lahko računa v zlati marki in zlatem fenigu; plača se še zmeraj v papirnem denarju. Kot podlaga za določitev cene se vzame zlatna marka. Diskont državne banke se odslej naprej ne določi več za papirno mar-

ko, temveč za zlatu; izkaz državne banke se priobči dvojno, kot papirna in kot zlatu bilanca. Zakladne izkaznice in državna posojila se izdajo kar najhitreje v zlatu. Takoj se pripustijo bilance v zlati marki, po

prehodni dobi so pa take bilance obvezne. Dividende akcijskih družb se v bodočnosti izračunijo in objavijo v zlatih markah; seveda se mora v tem slučaju akcijski kapital tudi preračunati v zlate marke. (K. sledi.)

Franjo Pirce:

Splošni gospodarski pregled Maribora.

Pod tem naslovom je zamišljen kratek pregled trgovine, industrije in obrti v Mariboru. Natančnejši pregled po posameznih poklicih in strokah se pripravlja za prihodnje številke.

Predvsem treba v Mariboru razločevati med starim predvojnim in novim gospodarstvom. Pri starem gospodarstvu je treba potem upoštevati nacionalne momente, ki so igrali v Mariboru odločilno vlogo. Ni treba posebej poudarjati, da najdemo na tej poti pretežno nemško nacionalno gospodarstvo in sicer nemško-šovinistično od prvega veleindustrija z 20 hišami do zadnje v zakotni beznici stanujoče branjeveke na trgu. Le neznačen odstotek odpade tudi na slovensko gospodarstvo in še to le v manjših obratovališčih. Kdor pozna predvojni Maribor z njegovim naravnost nesrpnim nacionalnim šovinizmom, ta se čudi, da se je med Slovenci sploh našlo toliko pojoni-jev, ki so v najhujših bojih in tudi osebnih žrtvah pripravljali pot današnji naši trgovini, industriji in obrti. Da se je ta za nas naravnost gigantski boj vsaj nekoliko posrečil, zato se moramo zahvaliti posebno slovenskemu časopisu in našim denarnim zavodom. Narodno ledino v Mariboru sta pričela orati že pred 60 leti Slov. Gospodar (Cirilova tiskarna) in Slov. Narod, ki je kot prvi slovenski dnevnik pričel izhajati v Mariboru v današnji Mariborski tiskarni. Izmed slovenskih denarnih zavodov sta igrala narodno gospodarsko važno vlogo »Posojilnica« (Narodni dom) in Spod. Štajerska ljudska posojilnica. Zato ob tej priliki časten spomin fištim prvim pionirjem, ki so ustanovili te predpogoje za naselitev novejšega in ohranitev tedaj v malem že obstoječega slovenskega gospodarstva!

Med najznamenitejše gospodarstvo iz predvojne dobe štejemo še danes: paromline (4), usnjarne (5),

pivovarne (2), kovinarstvo, lesna industrija in trgovina. V trgovini je najbujnejše cvetela vinska trgovina. Mariborsko mizarstvo in tapetništvo je imelo naročnike do tirolske meje, celo v Trstu so bili dobro znani. Ze takrat je slovela cvečoča eksportna obrt z urami (Kiffmann). Izmed veletrgovin so še danes znana imena: Turad, Martinz, Harlinger, Haber, Ihl, stara tovarna mila Bros (sedaj Rosebberg). Slovenci so bili zastopani le v mali obrti in trgovini.

Banki sta bili samo dve, danes jih je osem. Znamenita sta bila v mariborske mokožju tudi sadjereja in živinoreja, od katerih je dobival Maribor lep dobiček tudi v ekspočni trgovini.

V eksportni trgovini je že pred vojno igrala posebno važno vlogo trgovina z jajci (tvrdka Himmler-Suppantz).

Povsem drugo sliko nudi današnji Maribor.

Kakor gobe po dežju se je začela iz prej zapuščenih tal dvigati nova velika industrija, preje neznačne hiše ali poartije so se in se še spreminjajo v vele in manjše trgovine, stara imena izginjajo, novi naslovi se porajajo. Videli bomo pozneje pri statistiki posameznih panog in strok, da imamo že marsikje nadprodukcijo. Nasprotno pa v Mariboru marsikatera panoga še ni niti v eni stroki zastopana, ali pa gotovim panogam manjkajo ravno tiste stroke, ki jih moramo uvaževati ali pa dobaviti iz naših vnanih krajev. Tu ne mislimo na iste panoge, ki bi se radi uvoza surovin ali radi drugih eksistenčnih ovir v Mariboru ne mogle obnesti, ne, namreč v mislih imamo lepo število onih panog in strok, za katere so ravno v Mariboru podani vsi pogoji za razvoj in sigurno eksistenco. Ravno ta razstava nam bo pokazala pomanjkanje takih panog in strok. Statistika bo pokazala tudi na tem gospodarskem polju, koliko bolj kakor domačini so bili inozemci po-

Dr. R. Marn:

Po našem morju.

(Nadaljevanje.)

Po ozkem prelivu smo nato zapluli v krasno, od vseh strani zavarovano luko Šibenško. Naj takoj omenim svoje mnenje glede luk v Šibeniku in Splitu. Kot našo glavno luko se propagira Split, čeprav je imel Šibenik pod prejšnjim režimom obširnejši promet. Po ogledu obeh luk in posmatrajoč dostop do obeh, sem mnenja, da pride za naš (slovenski) trgovski promet, čim se še zgradi ostanek Liške železnice, le Šibenik v poštev in da bi bila ta luka za naš lesni eksport večje važnosti kakor Bakar, čeprav nam je ta bližji. Temu mnenju je pritril tudi eden naših največjih lesnih izvoznikov, ki je bil med izletniki.

V Šibeniku so nas pristrčno sprejeli zastopniki »Udruženja privrednika«, ki so nas na posebnem manjšem parniku vozili po Šibeniškem zalivu, da smo imeli dovolj prilik,

ogledati si vrline te izborne luke. Ogledali smo si dalje Sufid, največjo tvornico naše države za karbid in cijanamid, velike zaloge bauxita ter zgodovinske umetnosti Šibenika, med katerimi je omeniti veličastno katedralo, ki nima para, kajti katedralo, ki menda nima para, kajti vsa je izklesana iz kamna in ni na nji ne železa in ne lesa. Zvečer so nam Šibenčani priredili izvrstno zakusko in nam servirali same domače specialitete v jedi in pijači.

Pri povratku iz južne Dalmacije smo se v Šibeniku ponovno ustavili in imeli priliko ogledati si velikan-ske slapove Krke, ki so deloma izkoriščani za električno centralo v moči 24.000 HP. Tukaj še čakajo ogromne vodne sile, da se jih izkoristi.

Iz Šibenika smo dopoldne dospeli v Split, ki je bil še ves v zastavah in zelenju vsled obiska naše kraljice. Sprejeli so nas predstavniki mesta, župan dr. Tartaglia, don Bianchini, naš rojak dr. Lavš i. dr. Split je najbolj rodoljubno mesto v naši državi, ker izhajajo vsi, res nacionalni po-

kreli iz njega. Split ima največji trgovski promet, Split je mesto bodočnosti. Le žal, da ima slabo železniško zvezo z zaledjem. Splitska luka je istotako izborna kakor Šibenika in ima, ako se zgrade boljše železniške zveze, največji izgled, da postane za kraje izven Slovenije in Hrvatske (izvzemši vzhodne) trgovski emporij naše države.

Poleg tega ima Split, ne glede na gospodarski pomen, svojo zgodovinsko preteklost, zgodovinske spomenike (Dioklecianovo palačo itd.), v bližini izkopani stari Solin, Kaštelanski zaliv in Trogir, torej tudi v tujskoprometnem oziru največjo važnost. Da Split napreduje, smo videli na mnogih novih zgradbah, zlasti proti kopališču Bačvice in proti Solinu.

Zvečer so nas na parniku obiskali odlični predstavniki Splita, med drugimi župan dr. Tartaglia in don Bianchini. Izreklo se je mnogo lepih napitnic in zlasti smo bili zadivljeni od žarkih rodoljubnih besed našega starega borca za ujedinenje dona Bianchinija. Posebej je pozdravil

še nas Slovence in kot predsednik centrale Jadranske Straže tudi predsednika podružnice v Ljubljani, ki se mu je zahvalil v imenu Slovencev, povdarjajoč, da mora Jadranska Straža uspevati in doseči svoje lepe cilje, ko ima na čelu tako odličnega rodoljuba. Dalje je povdarjal, da smo v Dalmaciji videli mnogo lepega na naravnih krasotah, umetninah in naravnem bogastvu, a kot najlepše smo videli in občutili v Dalmaciji najidealnejšo in najbolj žarko domoljubje, ki naj bo vzvišen vzgled vsem trem bratom Jugoslavije.

Zjutraj smo zavili v južno Dalmacijo ter najprej pristali v Omišu, ki ima okoli deset industrijskih podjetij, med njimi največjo tvornico tistenin »Cetina«, ki producira dnevno dva vagona, dalje tvornico ledu in tvornico krtač in čopičev. Na daljnem potu smo izstopili na Makarski, si ogledali tvornico sardin in rafiniranje in ekstrahiranje olja. Makarska je tudi idealno lepa kot morsko letovišče.

(Dalje sledi.)

učeni o vrzelih našega gospodarstva.

Vse to naše novobodno gospodarstvo se ima zahvaliti prehodnemu carinskemu razmerju, torej Mariboru kot obmejnemu mestu. To razmerje je zahtevalo predvsem preje nepotrebna in zato neznana nova trgovska podjetja: spedičije in carinske posredovalnice. Obeh panog je bilo do definitivne trgovske pogodbe med SHS in Avstrijo oziroma do prevzeta carinske odprave po juž. železnici, toliko, da sploh nismo znali koliko jih pravzaprav imamo. To velja zlasti za carinske posredovalnice. V novejšem času število obeh teh panog vidno pada, in je to padanje katastrofalno zadelo n. pr. družbo »Oriente« pa tudi že stare spedičijske tvrdke.

Maribor kot obmejno mesto je privabil tudi več inozemskih tvrdk, ki s svojo produkcijo razpečavajo tudi eksportnim potom ali pa tudi za to, ker jim obmejno mesto bolje ugaia radi uvoza, kakor kje v središču države. Tako podjetje, v Mariboru, na primer »Jugoslovanski Lloyd«, dobiva svoje surovine veliko preje iz centra Nemčije, kakor pa recimo iz Zagreba, četudi gre iz Zagreba brzo-voznim potom.

Največji razvoj v povojni dobi je doslej doživela prej najbolj siromašna kovinska industrija, ki predstavlja težko industrijo. Ta panoga si je izvolila Tezno in Melje za svoja centra. Skoro vse, kar vidimo tam večjih poslopij je prirastek nove dobe. So to sama velikopotezna podjetja na primer Splošna stavbena družba, »Kovina«, Tvorkola, Ježek, Kybal, Bühl itd. Le najnovejša podjetja, nova zvonarna je šla na zapadno stran mesta, ki bi bila morala pravzaprav biti rezervirana za periferijsko malo-stanovanjsko naselbino.

Razvila se je poleg tekstilne tudi lesna industrija, ki se je porazdelila v gotove stroke. Do zadnjega časa je manjkala lesna stavbena stroka (flesene hiše); zdaj je to vrzel izpolnila iz Kobiljeve lesne trgovine organizirano posebno družabno podjetje. Tu bi bilo še prostora za nove družbe v večjem obsegu.

Izmed raznih obrti se je s Slovenci pomnožila zlasti krojaška obrt, manj urarska in tapetniška.

Apnenic, kolikor znano, nimamo nobenih. Za to pa še preveč oprekaren.

S kovinsko industrijo vzporedno se je razvila tudi električna panoga v raznih elektrotehničnih strokah (instalacije itd.). Najznamenitejše mesto zavzema tovarna za akumulatorje in razsvetljavo in tovarna »Volta« za električne žarnice. Inicijator obeh podjetij, zelo podvzetni domačin g. Stucin je ustanovil tudi danes že sloveče podjetje »Kristal«.

Bujno razvila se je čevljarska obrt z modernimi delavnicami (n. pr. brata Roglič), pomnožena s produktivnimi zadrugami.

Potem imamo celo vrsto novih podjetij za izdelovanje kanditov, likerjev, kavinih primesi, konservirane sadija in rib, mesnih, mlekar-skih in izdelkov brezalkoholnih pijač, kemične izdelke (rafinerije), kisarne itd.

Lepo se je razvila knjigovozna industrija (Weixl, Vahtar), kartonaža (Benčina in Tomec) ter izdelovanje perila (Durjava, Verdnik).

Obrt lončarja in pečarja je ostala omejena na staro tvrdko Heričko.

Z industrijo in obrtjo vred je napredovala tudi trgovina, zlasti v manufakturi, galanteriji, železnini, delikatesi in poljskih produktih. Manjka nam večja specerijska in en gros eksportna železnina. Potreba je tudi po večjem slovenskem kamno-seškem podjetju. Na tem polju trgovine nemška posest ne napreduje, polagoma izginja druga za drugo.

Stavbenih podjetij ima Maribor dovolj (10), ampak kako manjka kapitala, to kaže skoro popolna stagnacija.

Naj za enkrat zadostuje ta splošni pregled. Kakor je iz njega razvidno, je po številu in obsegu z ozirom na kratek čas, v katerem je na-

stalo naše novo gospodarstvo, naravnost bogat. Da, za ta čas prebogat po številu in produkciji, prevečen po možnosti obstoja. Pomanjkanje kredita in še več pomanjkanje pomoči od strani vlade ga reducira polagoma. Inozemstvo zna ceniti veliko važnost Maribora, zaveda se, da mu je odločena možnost nadaljnjega razvoja. Samo Beograd tega noče vedeti, noče vedeti, da je množestveno in dobro urejeno narodno gospodarstvo ravno na taki važni meji, kakor je Maribor, najboljše granična straža tudi v interesu notranjosti države same. Zato tem bolj zaslužijo predstavitelji tega, v industriji in trgovini nakopičenega gospodarstva naše občudovanje in spoštovanje. Zato je dolžnost tudi vnanjih zastopnikov trgovine, oziroma narodnega gospodarstva vsaj moralno podpirati naše narodno gospodarstvo v Mariboru in to tudi že iz egoističnih interesov, kajti vse, kar je zamišljeno pod tem naslovom, je dandanes tako osredotočeno, da vpliva izguba ali dobiček enega tudi na drugega. V tem oziru je v slučaju Maribora Nj. Veličanstvo kralja sam podal lep zgled čistim faktorjem v Beogradu, ki iz napačnega razumevanja dosedaj niso hoteli podpirati Maribora.

Nadomestne nože za stroje in za
špičenje svinčnikov

THE REX CO., LJUBLJANA.

Početek reklame.

Nedvomno je od peterih čutov človek uporabljal najprvo vid za medsebojno sporazumevanje. Prvotni govor je obstojal iz znamenj, ki so si jih dajali s pomočjo rok, prstov in z izrazi obraza. Ko so pa začeli ljudje trgovati, so si medsebojno kazali tržne predmete. Ta način občevanja vidimo še dandanes pri gluhonemih in pri osebah, ki se ne morejo dogovoriti potom skupnega jezika, kakor tudi splošno pri ljudstvu na deželi in v mestih.

Sod slanikov, postavljen pred trgovino, pomeni, da so slaniki na prodaj in to vidno znamenje je samo na sebi že tudi reklama.

Kdor bistro opazuje, vidi povsod slučna znamenja in najsibode že pri navadnem starinarju, ki ima vso svojo ropotijo izloženo pred vhodom v lokal ali pa pri modernih izložbah veletrgovin, ki so samo fin proizvod preproste prvotne reklamne oblike.

Tam, kjer reklamni predmeti ne prenesajo trajno razstavljanje, kakor n. pr. pri raznih živilih ali kjer se hoče označiti kak posel, delo i. dr., si pomaga dotičnik na plastični ali pa upodobljajoči način. Tu sem moral pristiževati n. pr. reklamne slike sira, šunk in enakih lukuličnih dobrin, kakor tudi prazne steklenice s finimi napiski i. dr.

Sledovi prvih reklamnih označb so se do danes ohranili v gotovih znamenjih, ki se povsod in vselej pravilno tolmačijo. Vsakdo spozna takoj kraj »kjer Bog roko ven moli«, kaj pomeni medeni ploščnik nad vrati brivca ali pa modra lučka nad vhodom gotovih hiš, kjer njihove prebivalke »ne umirajo, ako tudi ljubijo.«

Pripoznati moramo, da smo dnevno pod vplivom reklamnih sredstev. Nikdo ne more biti vsevedež in pa splošni strokovnjak. Tam, kjer človeka zapusti znanje ali izkušnja, pa nehoče zapade vpliv reklame, ker se naravno obrne na oni naslov, katerega največkrat sliši ali bere, pa naj bo potem v svojem dnevniku ali pa na oglasnih deskah, mimo katerih ga vodi vsakdanja pot.

Pravi postanek reklame se more raznamovati šele z iznajdbo tiska. Prvemu lesorezu leta 1423 je sledilo sicer jako razširjeno proizvajanje slik in je v temu dogodku označiti pravi početek moderne reklame; vendar pa je šele ženjalna misel Gutenberg, s pomočjo posameznih vilih črk (tipk) sestavljati poljubna besedila, odprla prosto pot tudi moderni reklamni.

Ako Mark Twain glede iznajdbe tiska trdi, da je ta eden najvažnejših dogodkov v kulturni zgodovini človeštva, ker mu je vstvaril nov svet, na kateremu so s tiskom zrasla pravica krila, a lažnjivosti pa celo dvojnata — tedaj velja to v isti meri tudi za reklamo. Reklama ne bi postala to, kar znači danes, ako bi Gutenberg ne izumil tiska.

Pod reklamo razumevamo vse to, kar pomeni »priporočilno naznanilo«, »naročena pohvala« itd. Beseda sama je latinskega izvora, ki pa v starem veku ni imela današnjih pomenov. Vendar pa je stari vek poznal svojo Famo, boginjo pravljice in govorice, ki je zajedno tudi boginja reklame. Stvar je ostala enaka, ako se je tudi način izpremenil. Naj se že imenuje kakor hoče: sporočilo, pravljica, sloves, govorica — uspeh je vedno isti in tudi danes se ideja, oseba, iznajdba ne more drugače splošno spoznati, kakor da se o nji kolikor mogoče dostikrat govori, se jo imenuje, hvala ali graja.

Reklama ima torej jako visoko starost, samo pot razvoja, katero je prehodila, je različna, kakor so postali drugačni časi in druge navade. To, kar je preje izvršila prirojena zlobudravost kakoga krošnjarja, kakoga čudežnega ranocelnika, komedijanta — to vstvarja danes v povečanem razmerju tisk.

Današnja reklama ima pred vsem dobičkanosni namen in obsega velikiški aparat. Trgovski potniki so njeni apostoli, ki pa tvorijo le majhen drobec reklamnega dela, katerega vrši nebroj stavcev, fiskarjev, litografov, fotografov, ksilografov, slikarjev in risarjev. Graverji, knjigovezi, so isto tako v njeni službi in razni katalogi, ceniki, plakati, gledališki listi, celo vojni listki prinašajo reklamna poročila.

Današnja produkcija, postoterenost s tvorniškim obratom, zahteva naravno tudi najživahnejše razpečavjanje. Ako se zadnje omeji, se ustavi tudi proizvajanje. Zato je reklama tu na mestu in ni nikomur škodljiva pa tudi ne nemoralna. Nemoralna postane še-le tedaj, ako ne drži, kar obljublja. Mojster reklame Amerikanec Barnum je dejal: »Privabi ljudi z vsemi sredstvi, ko pa jih imaš, nudi jim tudi kaj poštenega.«

TRBOVELJSKI PREM OG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Trgovina.

Ako je mogoče Avstrijcem s svojo slabo valuto nakupovati na Češkem, zakaj ne bi mogli tega tudi mi? Čehoslovaški industrijski trgovci so z ozirom na jugoslavijo kalkulirali izredno ugodne cene, tako da je omogočeno vsakomur ugoden nakup. Naj prestane komodnost in kupujemo iz prve roke, ker je to v interesu nas vseh. Praški vzorčni velesemenj v dneh od 2. do 9. septembra bo pokazal vse, kar premore čehoslovaška trgovina in industrija, zato naj noben jugoslov. grosist ne zamudi ugodne prilike ter naj istega posei. Posestniki dobijo 33% znižano vožnjo za vse vlake in polovični vizum.

Obrt.

Kreditni obrtnim zadrugam. V začetku meseca julija t. l. so dnevniki priobčili vest, da je upravni odbor Narodne banke sklenil, da bo spremenil svoj dosedanj sistem eskomptne politike in da bo v bodoče dovolil kredite ne samo večjim, ampak tudi manjšim obrtnim podjetjem, kakor tudi obrtnim zadrugam. Ker ni sledilo za tem nobenega uradnega obvestila, je prosila trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani Narodno banko za pojasnilo, na kar ji je Narodna banka z dopisom br. 56.046 z dne 4. avgusta 1923 naznanila, da Narodna banka ne daje za sedaj novih kreditov. Ko bo pa začela dajati kredite, jih bo dajala samo Zvezi obrtnih zadrug za reeskomptiranje menic, katere bi dobila Zveza od svojih zadrug. Te menice bi se ne smele glasiati na daljši nego trimesečni rok. Obrtne zadruge same bi ne mogle dobiti kredita pri banki po zakonu o Narodni banki.

Denarstvo.

Nemški carinski nadavek znaša od 15. do 17. avgusta 52.579.000 odst. v zlatu.

Novo plačilno sredstvo v Nemčiji. »Zeit« poroča z ozirom na polreho valutnih reform v Nemčiji, da bo nova vlada po možnosti izdala novo plačilno sredstvo, ki bo s svojo brezpogojno stabilnostjo moralo premagati usodepolni tečaj današnjega padca valute.

Carina.

Značno znižanje izvozne carine. Min. svet je v seji dne 16. t. m. na predlog ministra financ sklenil značno znižanje carine na gotove izvozne predmete, za katere je nasloplila sedaj živahna izvozna sezona. So to poljski pridelki. Izvozna carina je sedaj določena: pšenica na 30 Din, pšenična moka 25 Din, koruza 20 Din, rž 30 Din, ječmen 20 Din, oves 10 Din, fižol 50 Din, zdrob 20 Din, suhe slive 3 Din, žive svinje na 300 Din, zaklane svinje 150 Din, suho meso in v vodi soljena slanina 80 Din, sveža mast in slanina 300 Din, gosja mast 300 Din, za živo in zaklano govedo ostane ista carinska postavka. Sveže slive, črna in bela čebula, krompir in otrobi (mekinje) so izvozne carine prosti. Izvozne carinske postavke so se znižale na zadnje predloge gospodarskih in izvozničarskih korporacij oziroma strokovnjakov.

Dohodki od občinske trošarine. Za prvo polletje tekočega leta so znašali dohodki občinske trošarine v Beogradu 3.302.663,96 Din. V prejšnjem letu so bili ti dohodki večji, znašali so okoli 3.947.058,73 Din. Samo za mesec julij tekočega leta se je ta dohodek zmanjšal za 6.932,37 Din. To zmanjšanje dohodkov se pripisuje manjšemu obratu, ki ga je povzročila velika draginja.

Promet.

Inozemski vagoni za naš izvoz. Na osnovi predloga ministrstva soabracaja je vlada sklenila na seji min. sveta dne 16. t. m., da se vzame za izvozno sezono 3000 vagonov v zakup v inozemstvu, da se tako transport izvoznih predmetov čim bolj organizira in poveča.

Zračna zveza med Rimom in Zadrom. Pred mesecem dni so se na komisariatu za aeronavtiliko pričele priprave za uslanovitev zračne zveze med Rimom in Zadrom preko Jakina in v nekoliko dneh bo že prvi aeroplan odplul iz Rima proti Zadru. Službo bodo vršili do Jakina aeroplani, od Jakina do Zadra pa hidroplani.

Povišanje nemških železniških tarifov. Dne 20. t. m. se poviša železniška tarifa za osebni in priljažni promet na nemških državnih železnicah za 900 odstotkov, a blagovni promet za 2000 %.

Restavracija rumunskega železniškega prometa. Rumunska vlada pripravlja program za gospodarsko obnovo države in je zahtevala večji kredit za provedbo svojega načrta. V prvi vrsti se bo ta kredit uporabil za restavracijo železniškega prometa.

Hmelj.

XIX. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljske rastle pri nas in drugod. — Zalec v Savinjski dolini, dne 15. avgusta 1923. Vsled skrajno ugodnega vremena in zadostne padavine se je stanje hmeljskih nasadov vnovič izboljšalo. Tu in tam se je že pričelo s podbiranjem; obiranje od kraja se bo pa pričelo šele po 20. t. m. Človeško oko in srce razveseli pogled našega goldinga s svojimi zeleno zlatimi okraski. Obče se zatrjuje, da bomo več hmelja pridelali, kakor smo pričakovali — to pa posebno pri poznem hmelju. Pričakujemo, da bomo pridelali vsaj toliko kot lani. — Društveno vodstvo.

Književnost.

»Gozdarstvo v Sloveniji« je naslov knjigi, ki jo je pravkar izdala ljubljanska podružnica Jugosl. šumarskega združenja v spomin na kongres, ki se vrši sredi avgusta t. l. v Ljubljani. Ta spominska

knjiga, ki jo je uredil ing. Anton Šivic, vsebuje sledeče aktualne članke: Geografski in geološki opis Slovenije, napisal ing. V. Pulick. — Gozdarstvo v Sloveniji, napisal ing. A. Šivic. — Lesna industrija v Sloveniji, napisal D. Gorup. — Razvoj domače lesne obrti, napisal J. Goederer. — Lesna trgovina in eksport, napisal E. Hieng. — Možnosti nadaljnjega tehničnega razvoja gozdarstva z ozirom na izrabo vodnih sil v okviru elektrifikacije dežel, napisal dr. ing. A. Král. — Agrarna politika in agrarne operacije v Sloveniji, napisal dr. Spiller-Muys. — Zagradba hudournikov v Sloveniji, napisal ing. V. Fasan. — Gozdi verskega zaklada v okolišču blejske gozdne uprave. Izlet na Pokljuko, napisal ing. Z. Zierfeld. — Planine v Bohinju in okolici Bleda, napisal O. Detela. — Razvoj Trboveljske premogokopne družbe. — Lovstvo v Sloveniji, napisal ing. A. Šivic. — Ribarstvo v Sloveniji, napisal S. Plemelj. — Poleg teh strokovnih naprav so v knjigi opisi onih krajev, kjer se vrše zborovanja in izleti, torej Ljubljane, Bleda in Bohinja. Ti prispevki so iz peresa dr. R. Andreke. Knjiga ima okrog 200 strani ter je opremljena z 42 slikami, ki predočujejo gozdarske, lesnoindustrijske, lovske, planšarske, rudokopne in pokrajinske prizore. Med slikami je 16 po jugoslovanski fiskalni krasno izdelanih prilog. Knjigo vsled mnogovrstne in poučne vsebine vsestransko priporočamo vsem prijateljem gozdarstva in kmetijstva, ljubiteljem lova in prirode ter vsem, ki se zanimajo za gospodarski razvoj Slovenije. Nabavlja se pri Podružnici Jugosl. šum. udruženja v Ljubljani, Križanke 1, katera jo oddaja nečlanom za plačilo po lastni režijski ceni, ki znaša z ozirom na bodato vsebino in krasno opremo res neznatno vsoto 45 Din.

Razno.

Reško vprašanje. Na seji dne 16. i. m. je bil ministr. svetu predložen v razpravo tudi predlog Italije, da naj Reko začasno eno leto upravlja paritelna komisija. Definitivno stališče ni bilo precizirano, ker vlada sedaj z ozirom na odsotnost glavnih funkcionarjev v zunanji politiki rešuje le tekoče dnevne zadeve. — »Piccolo della Serra« z dne 15. i. m. prinaša članek svojega dopisnika Maria Nordia iz Zagreba, v katerem govori o italijansko-jugoslovanskem sporu glede Reke. Dopisnik iridi, da stoji v Jugoslaviji vse stranke brez razlike odločno na stališču, da se mora rapalska pogodba izvršiti v celoti. V istem članku prinaša Nordio razgovor, katerega je imel z dr. Matko Laginjo o reškem vprašanju. Dr. Laginja je po poročilu Nordia najprej izjavil, da nima veliko upanja, da se bo reško vprašanje hitro in definitivno rešilo. V kolikor mi je znano, — je baje izjavil dr. Laginja, — stojimo mi vsi, vlada, delegacija in javnost trdo na stališču rapalske pogodbe, katere se mora neoporno provesti, medtem ko so nasprotno resnične vesti, da stremi Italija po aneksiji Reke. Mislim, da se na podlagi takega stvarnega stanja ne more priti do ugodne rešitve reškega vpra-

šanja, ker Jugoslavija, tako kot država kakor tudi kot nacija mora absolutno insistirati na tem, da bo Reka svobodna in neodvisna, kakor je to določeno v rapalski pogodbi. Naša država, ki je v diplomatskem oziru še mlada in ki je osnovana na bazi mednarodne pogodbe, ne bi mogla mirno gledati v obraz drugim narodom, ako bi samolajno kršila rapalsko pogodbo, katero je pred niti tremi leti svečano in natančno sklenila z Italijo. V rapalski pogodbi sta se obe pogodbeni stranki zavezali, da bosta vedno spoštovali nezavisnost in svobodo reške države. Aneksija Reke, katere je — kakor se govori — v intencijah Italije, bi bila zelo slab korak in težka hiba, ki bi znala imeti zelo slabe posledice. Reka je svobodna država in mora se jo pustiti, da živi samostojno in se uredi sama po volji prebivalstva.

Sprememba naslova. Soglasno odločbi ministrstva trgovine in industrije bo »Oddeljenje za promet stranaca« v Beogradu spremenilo svoj naslov ter se bo odslej naprej imenovalo: »Odssek za saobračaje putnika i turista«.

Inozemske delavne moči. Izdelal se je nov pravilnik za upoštevanje inozemskih delavnih moči v našo državo. Pravilnik je izdelala mešana komisija ministrstva socialne politike, inozemskih del in notranjih zadev.

Naša cona v solunski luki. V gospodarskih krogih Beograda vlada veliko nerazpoloženje zaradi nastopa grške vlade, ki kljub ratifikaciji konvencije o svobodni coni v solunskem pristanišču noče podpisati klavzul, ki so v ozki zvezi s to konvencijo in ki urejajo obmejne, pristaniščne, prometne, carinske in obče administrativne odnose med našo kraljevino in Grčijo. Gospodarski krogi iz južne Srbije in krajev, ki gravitirajo napram Solunu, zahlevajo od naše vlade, da energično nastopi napram grški vladi, da ta čim prej realizira naše pravice v solunskem pristanišču, ki so nam zagotovljene v omenjeni konvenciji.

Medparlamentarna unija. Dne 15. i. m. je bila v Kodanju olvorjena 21. konferenca interparlamentarne unije. Navzočih je 800 delegatov. Brez zastopstva je le malo držav, med njimi tudi Jugoslavija.

Štavlja mornarjev. »Politika« poroča: Interministerijalna komisija, sestavljena iz delegatov ministrstva saobračaja, ministrstva notranjih del in ministrstva socialne politike, ki je imela po sklepu ministrskega sveta preiskali razmere, v katerih se nahajajo naša pomorska parobrodarska podjetja, se je vrnila s Sušaka v Beograd. Razen tega so člani te komisije imeli nalog, da na licu mesta preiščejo vzroke štrajku mornarjev, ki traja že več nego dva meseca. Povodom tega se je vršila v ministrstvu saobračaja posebna seja delegatov ministrstva saobračaja, ministrstva trgovine in industrije, vojnega ministrstva, min. financ in notranjih del ter min. socialne politike. Na tej konferenci se je razpravljalo o poročilu interministerijalne komisije, v katerem se razen drugega pravi, da je stanje naših pomorskih pa-

robrodarskih društev zelo nepovoljno. Člani komisije so ugotovili, da je glavni vzrok teh nepovoljnih razmer gotovo neznatna subvencija, ki jo daje vlada kot podporo tem društvom, ki vsled tega ne morejo konkurirati z italijanskimi društvami. Po mnenju članov komisije leže vzroki štrajka mornarjev v tem, da so njih plače zelo male, tako da ne zadoštujejo za dostojno, čeludi skromno življenje. Na koncu poročila predlagajo člani interministerijalne komisije, da se subvencija našim pomorskim parobrodskim društvom na Jadranu poviša, ker edino od tega zavisi tudi končno prenehanje štrajka mornarjev. Delegati ministrstev, ki so prisostvovali tej seji, so se strinjali z mnenjem interministerijalne komisije, da se namreč subvencija poviša. Ker na tej konferenci niso mogli biti storjeni konkretni sklepi, se je samo formuliral predlog na povišanje subvencije. Ta predlog se bo poslal vladi, da ona o njem končno veljavno sklepa. Kakor poročajo zadnje vesti, je pozvala vlada parobrodarske družbe, kakor tudi mornarje, da promet vzpostavijo, češ, da dobijo naknadno povišane subvencije, iz katerih se bodo potem tudi izboljšale naknadno povišane mezde.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 16. avgusta. Novi Sad, 16. avg. Na produkti borzi notirajo: Pšenica baška 79—80 kg 2—3%, 3 vag. 337½; baška, 79 kg, 2% 1 vag. 345; baška, 80 kg, 2% 2 vag. 345½; baška, 80 kg, 3 vag. 337½; baška 80 kg 2% iskanje 340; baška 80 kg duplikat kasa, 2% iskanje 340; srbijanska 78/79 kg 2—3%, 8 vag. 305; ječmen baški 64/65 kg, 1 vag. 270; baški, ponudba 270; oves baški 1 vag. 265; fižol beli baški ponudba 475. Moka baška »0« ponudba 570; »2« ponudba 520; »5« ponudba 470; »7« ponudba 415. Otrobi v papirnatih vrečah 1 vag. 115. Tendence neizpremenjena.

Zagrebska blagovna borza 16. avg. Notirajo: Pšenica, zdrava, suha, rešetana, paritela vagon Zagreb, promptno, 2 vagona 338½. Oves slavonski, rešetani, franko vagon Drenovac, iskanje 270, ponudba 280, zaklj. 2 vag. 275. Koruza, paritela Bačka, iskanje 275, ponudba 280. Moka »0« paritela baška postaja, iskanje 365. Otrobi, rženi, v papirnatih vrečah, franko vagon Maribor, ponudba 130. — Pragi bukov, 260×16×26, paritela Bos. Brod, 3039 komadov, eksekutivni zaključek 50 Din.

Beogradska blagovna borza 16. avg. Notirajo: pšenica 78/79 kg, 2—3%, paritela Beograd, promptno ponudba 307.50, iskanje 300; 78/79 kg, 2—3%, paritela Zemun, promptno, mera decimalna ponudba 305, iskanje 302.50, zaključek 305. Koruza, franko Beograd, promptno 285, 280; 285; koruza, franko šlep Pančevo, promptno, ponudba 275. Moka »0«, ostra, banatski tip, franko obala Beograd, ponudba 280. Fižol baški, beli, rešetani, franko Beograd, promptno, iskanje 420. Otrobi po vzorcu, franko Beograd, promptno ponudba 145.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špeterijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deželne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

AVTO

benzin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in v ožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

ZALOGA PRI
I. C. KOTAR, Ljubljana.

VI. VZORČNI VELESEMENJ V PRAGI

Trgovci, posetite!

od 2. do 9. septembra 1923

Trgovci, posetite!

Znižana vožnja po jugoslovanskih in čehoslovških železnicah. Znižana pristojbina za vizum. Direktni posebni vlaki med Prago in Ljubljano.

Pojasnila daje:

Pojasnila daje:

Čehoslovški konzulat, Ljubljana, Breg št. 8.

Aloma Company d. z o. z., Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Na veliko in malo!

M. FELDIN
MARIBOR

Grajski trg 1 Vetrinjska ulica
Manufaktura,
špecialna trgovina svilenih
robcev (rut) in šerp.

Na drobno!

Na debelo!

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Leop. TRATNIK
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
Naprava kompletnih elektraren.
Zaloga raznih strojev, svetilnih žar-
nic in inštalacijskega materijala.

Vafelne in Karlovarske oblate,
najfinejše čajno pecivo,
čisti štajerski malinov sok
priporoča

Ivan Pelikan
I. MARIBORSKA SLAŠČIČARNA
Maribor,
Gosposka ulica 25.

Franc Erjavec

pri »ZLATI LOPATI«

trgovina z železnino
in cementom
Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlhausen)
nasproti križanske cerkve.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo: galanterijo, nogavice,
potrebščine za čevljarje, sedlarje, rin-
čice, podloge (belgier), nadalje potreb-
ščine za krojače in šivilje, gumb-
sukanec, vezanine, svilo, tehnične deci-
malne in balančne najceneje pri

Drago Cerlini Celje
Slovenija
Glavni trg 17.
Tovarnica samooceznic
in drugih modnih
predmetov.

Točna postrežba.
Export. Export.

Odpadki usnja gumija starih kovin

(železa, bakra i. t. d.)

se kupijo celi vagoni za eksport
Oferte v dolarjih pod št. 55 na upravo Trg. lista

Železo, traverze, pločevino, betonsko železo, jeklo,
vsake vrste železniški material za poljske in indu-
strijske železnice nudi po najnižjih cenah na debelo

Fran Hočevar

Ljubljana, Miklošičeva cesta 36

Zastopnik, Ferrostaal d. d. Zagreb

Stalne cene pod svetovno
pariteto ob največji izbiri

nudi za vse vrste blaga

V.
mednarodni dunajski
semenj (2.-8. sept. 1923)

Pojasnila daje

WIENER MESSE, WIEN VII.

ter časno zastopstvo v Ljubljani:

Avstrijski konzulat, Ljubljana, Turjaški trg 4

**AVTO:
MATERIJAL**

VSAKO-
VRSTNI
KROGLJIČNA:
LEŽIŠČA
SPECIJALITETE
NOVOSTI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA L. KRED. BK.

la amerikska pen-
silvanska različna
strojna olja

Tovotna mast

Kemični
in tehnični predmeti

Lahki
la ameriksni
bencin

Pipan & Cie

družba z o. z.

Ljubljana

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

= Ljubljana =

Bohoričeva ulica 24

Fran Ravnikar

Ljubljana

Linhartova ul. 25

Stavbeno in umetno tesarstvo,
stavbeno mizarstvo, parna žaga
in lesna industrija.

Telefon št. 415.

Pošt. žek. zavod št. 11.428.

Prevzemanje zgradb, hiš, vil, stolpnih
streh, vrtnih utic, balkonov, verand,
stopnic, vrat, oken, mrežaste nosilnice
za industrijske stavbe, za večje raz-
petine od 12 do 40 metrov po mojem
sistemu.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši živalni stroji v vseh opre-
mah Gritzner, Kaiser, Adler za rod-
binsko in obrtno rabo, istočasno igle,
olje ter vse posamezne dele za vse
sisteme. Na veliko in malo!

Ne pozabite

si na ljubljanskem vele-
sejmu ogledati v pavi-
ljonu „I“ števil. 387
kožne izdelke

„PETOVJE“

usnjarske industrije v Ptuj, ki iz-
deluje poleg vseh vrst usnja tudi čevlje
od priprostih do najelegantnejših, po-
sebnost good dear čevlje, ki jih ne izde-
luje nobena druga tovarnica v Jugoslaviji;
dalje galanterijsko in možnjarko blago,
n. pr. ženske torbice, listnice, dokolenke
(gamaše), krasne in nenavadno trpežne
kovčuge vseh vrst in velikosti itd.
Cene solidne!

Glavna zaloga Delniške pivovarne Laško

v Mariboru, Aleksandrova cesta 14

priporoča prvovrstno pivo: dvojno marčno,
eksportni ležak ter porter.

„ADRIJA“

mednarodna transportna in komisijska družba z o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 31

Maribor Naslov za brzojavke: Adrijasped Jesenice

Telefon 721 Tekoči račun „Zadružna gospodarska banka“

Mednarodni transporti	Carinsko posredništvo
Prevoz vsakovrsne robe	Transportno osiguranje
Vskladiščenje robe	Zbirni promet na vse strani
Komisija	Prekomorski transporti
Zastopstva in zveze v vseh večjih trgovskih centrih	tu- in inozemstva

JUG & ZUPANČIČ
CELJE, Narodni dom.

Manufaktura en-gros.

Manufaktur en-gros.

Zastopstvo in tovarniška zaloga tovarn

FRANC M. RHOMBERG v Dornbirnu in J. G.
ULMER v Dornbirnu.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit,
koks za kovače ter livarne, bencin in
amerikanski petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 370.

mestni tesarski mojster

Telefon št. 370.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja
za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

**Portland-
cement**

v vsaki množini in po to-
varniški ceni vedno v zalogi.

Trgovci dobijo primeren popust.

Prodajni urad Portlandskega cementa:

A. Pečevnik, Ljubljana

Pisarna in skladišče Cesta na juž. železnico